

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/62/2014
Identifikačné číslo spisu:	7010234482
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7010234482.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov" Ing. J. L., bytom R., Ing. H. L., bytom Y. a C. O., bytom V., ako právnych nástupcov (potenciálnych dedičov) po pôvodnej žalobkyni: H. L. - ESO-BASK p.f. SHR zn. EBA, so sídlom Studenec 67, IČO: 377 87560, DIČ: 102680694, zomr. dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom R., proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. I/225/1766-35526/2009/991048-r zo dňa 17.03.2009, o odvolaní Ing. J. L. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, č.k. 7S/13942/2010-72 z 31. januára 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach z 5. júna 2014, č.k. 7S/13942/2010-86, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/13942/2010-72 z 31. januára 2014 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Košiciach z 5. júna 2014, č.k. 7S/13942/2010-86, z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) uznesením č.k. 7S/13942/2010-72 z 31. januára 2014 prerušil konanie podľa § 107 ods. 1 a 3 v spojení s § 246c Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) do právoplatnosti rozhodnutia Okresného súdu Spišská Nová Ves v dedičskom konaní vedenom pod sp.zn. 1D/123/2009 po zomrelej žalobkyni. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobou zo dňa 12.6.2009 sa pôvodná žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. I/225/1766-35526/2009/991048-r zo dňa 17.03.2009 v spojení s rozhodnutím Daňového úradu v Levoči (ďalej aj „správny orgán prvého stupňa“) č. 731/230/15938/08/Slav zo dňa 06.10.2008, ktorým vyrubil pôvodnej žalobkyni sankčný úrok vo výške 35,84 € za nezaplatenie rozdielu dane z pridanej hodnoty určenej správcom dane za zdaňovacie obdobie II. štvrťrok 2003. Krajský súd mal za preukázané, že žalobkyňa zomrela dňa XX.XX.XXXX, t.j. po začatí súdneho konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného.

Krajský súd ďalej uviedol, že JUDr. Erika Lukáčová, notárka poverená prejednaním dedičstva po zomrelej žalobkyni (sp. zn. 4D not 200/2009), bola opakovane vyzývaná na oznámenie stavu dedičského konania, pričom listami doručenými krajskému súdu dňa 16.07.2012 a dňa 09.07.2013 oznámila notárka

krajskému súdu, že dedičské konanie nebolo dosiaľ právoplatne ukončené, pretože potenciálny dedič požiadal niekoľkokrát o odročenie dedičského pojednávania z dôvodov ustálenia súpisu aktív a pasív dedičstva. Skonštatoval, že hoci bola notárka poverená prejednaním dedičstva opakovane telefonicky kontaktovaná súdom, naposledy dňa 31.01.2014, ku dňu vydania rozhodnutia nebolo dedičské konanie právoplatne skončené a došlo len k opätovnému určeniu termínu prejednávania dedičstva notárkou. Uzavrel, že vzhľadom na to, že dedičské konanie po zomrelej žalobkyni nie je stále právoplatne skončené a podľa informácií krajského súdu sa v predmetnom konaní preskúmava aj listina o vydedení, nie je možné relevantným spôsobom určiť právneho nástupcu žalobkyne, s ktorým by súd konal, a to až do právoplatného skončenia dedičského konania.

Ing. J. L. ako potenciálny dedič po zomrelej žalobkyni podal v lehote ustanovenej zákonom odvolanie proti uzneseniu krajského súdu č.k. 7S/13942/2010-72 z 31.01.2014, v ktorom namietal nesprávne označenie žalobcu, poukazoval tiež na zmätok v konaní z dôvodu vylúčenia preskúmania rozhodnutia žalovaného na samostatné konanie, ďalej namietal, že oznámenia notárky poverenej prejednaním dedičstva a informácie Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sú zavádzajúce a nezodpovedajú skutočnému a právnomu stavu veci.

Krajský súd predložil spis spolu s opravným prostriedkom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 24.03.2014, ktorý vrátil spis krajskému súdu prípisom zo dňa 21.05.2014 bez vydania rozhodnutia vo veci, z dôvodu, že odvolanie bolo predložené predčasne. Najvyšší súd Slovenskej republiky po zadovážení si spisu krajského súdu zistil, že dňa 15. júna 2009 podala H. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., označená ako fyzická osoba podnikateľka H. L. - ESO-BASK p.f. SHR zn. EBA, so sídlom Studenec 67, IČO: 377 87560, DIČ: 102680694, na Okresný súd Spišská Nová Ves, zastúpená svojim synom Ing. J. L. (na základe všeobecnej plnej moci z 5. marca 2008 nachádzajúcej sa v súdnom spise iba na neoverenej fotokópii na č.l. 42) žalobu proti bývalému Daňovému riaditeľstvu SR (ako aj Daňovému úradu Levoča) o preskúmanie rozhodnutí zo 17. marca 2009, č. I/225/1766-35521/2009/991048-r a č. I/225/1766-35526/2009/991048-r. Okresný súd v Spišskej Novej Vsi uznesením z 17. júna 2009, č.k. 1S/4/2009-12 vyslovil vo veci svoju vecnú nepríslušnosť s tým, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu vecne príslušnému. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 16. júla 2009 a dňa 20. augusta 2009 vec došla na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý ju uznesením z 18. novembra 2009, sp.zn. 2Nds/7/2009 postúpil Krajskému súdu v Košiciach. Už Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní zistil, že H. L. dňa XX.XX.XXXX zomrela, preto po zistení okruhu možných dedičov, ktorými sú okrem Ing. J. L. aj Ing. H. L., bytom Y., a C. O., rod. L., bytom V., týmto doručoval uznesenie o postúpení veci. Krajskému súdu v Košiciach vec došla dňa 24.09.2010 a bola zapísaná pod sp.zn. 6S/19758/2010. Dňa 09.11.2010 Krajský súd v Košiciach uznesením 6S/19758/2010-44 vylúčil žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovaného zo 17. marca 2009 č. I/225/1766/35526/2009/991048-r na samostatné konanie. Táto vec bola zapísaná pod sp.zn. 7S/13942/2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vytýkal krajskému súdu, že konal v rozpore so zásadou procesnej ekonomie, ak vylúčil preskúmanie jedného z rozhodnutí žalovaného na samostatné konanie, nakoľko obe rozhodnutia sú vedené na daňových orgánoch spolu a predmetom oboch je sankčný úrok za nezaplatenie rozdielu dane z pridanej hodnoty, a to za II. štvrťrok 2003 a I. štvrťrok 2004, keďže veci spolu úzko súvisia a rovnako vytýkal krajskému súdu skutočnosť, že ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania, nie je možné s ním naďalej konať, ani ho uvádzať v záhlaví rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver uviedol, že v zmysle § 56 ods. 2 zákona o správe daní, v konaní je možné pokračovať s dedičmi žalobkyne, pričom za tejto procesnej situácie je do rozhodnutia o dedičstve potrebné prispôbiť aj formálne náležitosti rozhodnutia - predovšetkým označenie účastníkov na strane žalobcu, ktorými sú všetci eventuálni dedičia zomrelej žalobkyne a zánik plnomocenstva smrťou splnomocniteľa (§ 33b ods. 2 Občianskeho zákonníka). Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver uviedol, že po vydaní opravného uznesenia bude potrebné obe uznesenia doručiť všetkým dedičom po alebojej H. L. (nielen Ing. J. L.) a až po vrátení doručení a uplynutí lehoty na podanie odvolania zo strany Ing. H. L. a C. O. bude možné predložiť vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Krajský súd uznesením č.k. 7S/13942/2010-86 z 5. júna 2014 podľa § 164 OSP opravil uznesenie č.k. 7S/13942/2010-72 zo dňa 31.01.2014 v časti záhlavia a správne označil účastníkov po zomrelej žalobkyni, tj. potenciálnych dedičov.

Potenciálny dedič Ing. J. L. podal v zákonnej lehote odvolanie proti uzneseniu č.k. 7S/13942/2010-72 zo dňa 31.1.2014 v spojení s uznesením č.k. 7S/13942/2010-86 z 5. júna 2014, v ktorom namietal, že napadnuté uznesenie je nesprávne, nezákonné a zmätočné. Jednoznačne zotrváva na tvrdení, že Ing. H. L., bytom Y. a C. O., bytom V., nie sú právni nástupcovia po pôvodnej žalobkyni. Uviedol, že uvedené nezodpovedá skutkovému a právnomu stavu v danej právnej veci, nakoľko Ing. H. L. súhlasil s listinou o vydedení vo forme notárskej zápisnice spísanej dňa 10.03.2010 a týmto úkonom stratil postavenie účastníka v konaní o dedičstve. Rovnako C. O. ako dedička vyhlásila, že ustupuje od dedičstva v celom rozsahu v prospech Ing. J. L. a taktiež stratila postavenie účastníka v konaní. Ing. J. L. sa teda považuje za jediného právneho nástupcu po nebohej pôvodnej žalobkyni.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa § 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP), oboznámil sa s doterajším priebehom konania vo veci a dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu v spojení s opravným uznesením nemožno považovať za vecne správne, a preto rozhodol podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP tak, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 246c ods. 1 prvá veta OSP, pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 103 OSP, kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 19 OSP, spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 107 ods. 1 OSP, ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať.

Podľa § 107 ods. 3 OSP, konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa primárne zaoberal otázkou spôsobilosti byť účastníkom konania, nakoľko táto skutočnosť by mohla mať vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 3 OSP).

Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd zistil, že v priebehu konania pred krajským súdom došlo k úmrtiu žalobkyne - fyzickej osoby podnikateľky. Ďalším skúmaním najvyšší súd dospel k tomu, že navrhovateľka zomrela dňa XX.XX.XXXX, čím stratila spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP). Krajský súd aj napriek tejto skutočnosti pokračoval v konaní so synom žalobkyne Ing. J. L., ktorého splnomocnila na zastupovanie (neoverená fotokópia všeobecnej plnej moci založenej v súdnom spise na č.l. 8) vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného o vyrubení sankčného úroku za nesplnenie povinnosti podľa § 35b ods. 1 písm. d/ zákona č. 511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, a ktorému aj doručoval napadnuté uznesenie. Krajský súd, ktorý rozhodol vo veci dňa 31.01.2014, tak konal s niekým, kto už nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Túto procesnú vadu prvostupňového konania nie je možné v odvolacom konaní opomenúť. Rovnako ani skutočnosť, že krajský súd konal iba so synom nebohej žalobkyne, Ing. J. L., keď ho vyzval uznesením č.k. 7S/13942/2010-43 z 27.02.2012 na doplnenie plnej moci pre ním zvoleného advokáta na zastupovanie v tomto konaní, hoci mal zo zápisnice spísanej JUDr. Erikou Lukáčovou, súdnou komisárkou, založenej na č.l. 40 spisu za preukázané, že účastníkmi vo veci prejednávania o dedičstve po nebohej H. L., rod. F., sú okrem syna Ing. J. L. aj C. O., rod. L. a Ing. H. L.. Ak v priebehu konania zomrie jeho účastník, súd pokračuje v konaní spravidla s dedičmi tohto účastníka. Nie vždy musí ísť o dediča, pretože súd môže pokračovať v konaní aj s osobou, ktorá podľa výsledku dedičského konania prevzala právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Osoba, ktorá nastúpi do konania namiesto doterajšieho účastníka, má v celom rozsahu postavenie doterajšieho účastníka.

Krajský súd svojim konaním odňal dedičom zomrelej žalobkyne možnosť konať pred súdom, v dôsledku čoho títo nemohli uplatniť tie procesné práva účastníka konania, ktoré im Občiansky súdny poriadok dáva - nebolo im doručené rozhodnutie krajského súdu o prerušení konania, čím im bolo znemožnené podať prípadné odvolanie. V danom prípade, hoci krajský súd na základe inštrukcie najvyššieho súdu uznesením opravil záhlavie napadnutého rozhodnutia a prerušení konania a správne uviedol okruh potenciálnych dedičov, a tým aj doručoval napadnuté rozhodnutie v spojení s opravným uznesením, v čase vydania opravného uznesenia nedisponoval informáciou o aktuálnom stave dedičského konania po nebohej pôvodnej žalobkyne. V prejednávanej veci nie je totiž zrejmé, v akom štádiu sa nachádza dedičské konanie a to v kontexte dlhého časového odstupu. Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky nebol oprávnený tieto postupy krajského súdu nahrádzať, dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie prvostupňovému súdu.

V predmetnej veci ide o také pochybenie krajského súdu, ktoré je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Týmto postupom súdu došlo k závažnému pochybeniu, ktorým došlo k odňatiu možnosti žalobcovi - potencionalných dedičov konať pred súdom, garantované ako právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej aj „dohovor“).

Podľa článku 46 ods. 1 ústavy, každý sa môže domíhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa článku 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle článku 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto (každý) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 7/08).

Podľa § 221 ods. 2 OSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

Takéto procesné pochybenie krajského súdu - nesprávny procesný postup, čím došlo k odňatiu práva

žalobcov konať pred súdom sú podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP dôvodom, pre ktorý musel odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozsudok postihnutý tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považovaný za správny.

V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu dopytom zistiť aktuálny stav dedičského konania a s ohľadom na jeho výsledok v konaní pokračovať.

Súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 OSP).

O náhrade trov konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.